

E rendelet alkalmazása körül felmerülő vitás kérdések és panaszkok elintézése, a térítés és kártérítési igények elbírálása *közigazgatási útra tartozik*. A másodfokú közigazgatási határozat ellen felülvizsgálati kérelemnek van helye a m. kir. honvédelmi miniszterhez, aki további jogorvoslat kizárásával végső fokón határoz. A jogorvoslatnak az igénybevétel foganatosságára nincs halasztó hatálya.

A rendelet közli a kötelezettség alól mentes személyeket, illetve állatokat és járóműveket.

A rendkívüli fegyvergyakorlatra bevonult személyek magánjogi kötelezettségei tárgyában hozott 1938. október hó 5. napján hatályba lépett 7110/1938. M. E. számú rendelet (B. K. 222.).

Peres és meghagyásos eljárási rendelkezések. A rendkívüli fegyvergyakorlatra bevonult személy ellen indított perekben sem a *perfelvételi, sem az érdemleges tárgyalást nem lehet megtartani, alperest mulasztása alapján nem lehet marasztalni, folyamatban lévő per tárgyalását fel kell függeszteni*, ha a kereset olyan pénztartozás fizetésére és jogügyleten alapuló olyan nem pénzbeli szolgáltatás teljesítésére irányul, amelynek jogalapja e rendelet hatálybalépésének napja *előtt* keletkezett. E rendelkezés megfelelően alkalmazandó *fizetési meghagyás* kibocsátására irányuló kérelemre is.

E rendelkezések nem alkalmazhatók, ha a követelés vízvezetéki, világítási, vagy más közüzemnek használatáért járó díj, tartásdíj, vagy életjáradék, szolgálati viszonyból eredő tartozás, a munkavállalót alvállalkozójával szemben terhelő tartozás, biztosítási díj, idegen vagyon kezeléséből befolyt értékek kiszolgáltatásának kötelezettsége, ingó dolog kiadására vagy ingatlan átadására irányuló követelés, amennyiben a követelő fél az ellenszolgáltatást teljesítette, (1. §. 4. bek.) ha a bevonult személy üzletét, (vállalatát) az üzem lényeges csökkenése nélkül hozzátartozója, alkalmazottja, vagy megbízottja tovább folytatja, vagy ha a bevonult személy rendes fizetését, egyéb keresetét vagy jövedelmét a bevonulás lényegesen nem érinti.

E rendelkezéseket megfelelően alkalmazni kell a bevonult félnek a Pp. 80. §. szerinti *partársára* is.

Az eljárást gátló fenti körülményeket az eljárás bármely szakában *hivatalból kell figyelembe venni*. A gátló körülmények fennállásának tartama alatt a határidők folyása nem kezdődik meg, a már megkezdődött határidő folyása megszakad és a gátló körülmény megszűnésétől újra kezdődik.

Ha a *kézbesítő* nem találja otthon azt a személyt, akinek az idéző végzést vagy más iratot kézbesítenie kellene, és a fél családtagjának vagy szolgálatában álló személynek kézbesíti, a háznéptől tudakozza meg, hogy a címzett fél nem rendkívüli fegyvergyakorlat miatt van-e távol és ha ilyen esetről értesül, értesülésének helyességét

egyéb tudakozódása is (szomszédok, házfelügyelő) megerősíti, ezt a *kézbesítési bizonyítványon jegyezze fel.*

Váltón alapuló tartozás tekintetében e rendelkezéseket bármelyik váltóbirtokossal szemben abban az esetben is alkalmazni kell, ha a váltókötelezettséget a bevonult személy e rendelet hatályba lépése után vállalta, feltéve, hogy a váltókötelezettséget olyan tartozás okából vállalta, melynek jogalapja e rendelet hatályba lépése előtt keletkezett.

Végrehajtási eljárási rendelkezések. Rendkívüli fegyvergyakorlatra bevonult személy ellen — a fent kivett követelések kivételével — a jelen rendelet hatályba lépése után csakis olyan végrehajtási cselekményt lehet foganatosítani, amely a *követelés biztosítására* szolgál; a végrehajtás alá vett ingóságok átszállítását elrendelni és foganatosítani nem lehet. Ez az akadály az eljárás minden szakában *hivatalból figyelembe veendő.* Ha a kiküldött végrehajtást szenvedő távollétében foganatosít végrehajtási eljárást (összeírást, árverést), tudakozódjék, hogy a végrehajtást szenvedő nem rendkívüli fegyvergyakorlat miatt van-e távol? E rendelkezéseket a rendelet hatályba lépése után keletkezett jogalapon nyugvó követelés behajtása végett vezetett végrehajtás esetében is *alkalmazni kell.*

E rendelkezések nem gátolják a végrehajtást abban az esetben, ha a bevonult üzletét hozzátartozója, alkalmazottja, megbízottja továbbfolytatja, illetve ha jövedelmét a bevonulás lényegesen nem érinti (1. §. 4. bek.); ha a bevonulás előtt vagy e rendelet hatályba lépése előtt jogerőre emelkedett árverés alapján befolyt vételár felosztásáról van szó; ingatlan haszonvételére vezetett végrehajtási eljárásnak, továbbá üzemi végrehajtásnak továbbfolytatását; az árverésnek az 1881: LX. t.-c. 104. vagy 233. §-ai esetében szükséges foganatosítását; a követelés kiegyenlítésére közpénztárból vagy letétből felvehető összeg utárványozását, -visszvégrehajtás elrendelését és foganatosítását.

Csődeljárási rendelkezések. A bevonult személy ellen — az 1. §. 4. bekezdésének eseteit kivéve — a hitelezők kérelmére csődnyitást elrendelni nem lehet. E rendelet hatálybalépésének napja előtt csődnyitás iránt beadott kérelem tárgyában az eljárást a panaszos kérelmére folytatni kell; ha a bíróság ilyen esetben csődnyitásnak helyét látja, az eljárást *félbeszakítja*, ha pedig csődnyitásnak nem látja helyét, a csődkérvényt elutasítja. Félbeszakítás esetében a bíróság a netalán szükséges biztosítási intézkedések elrendelése tárgyában (1881: XVII. t.-c. 88. §.) szükség esetében az érdekeltek meghallgatása után határoz. A csődtörvény 27. §-ának utolsó bekezdésében megszabott 6 hónapi határidőbe nem számítható be az az idő, amelyben a csődnyitás elrendelésének e rendelet értelmében nincs helye.

Lakásbérleti jogviszonyokra vonatkozó rendelkezések. Lakás vagy helyiségek bérbeadója a bevonult személy által, valamint a vele közös háztartásban élő hozzátartozójával együtt közösen bérelt

lakás, lakrész bérletét bér nem fizetése esetében e címen *rögtöni hatállyal, vagy rendkívüli felmondással* meg nem szüntetheti; a bér nem fizetése miatt — habár a bérlet időtartamát a felek szerződésben meghatározták — rendes felmondásnak van helye.

A bérbeadó a bevonult személy által, valamint a vele közös háztartásban élő hozzátartozójával együtt közösen bérelt lakás, vagy egyéb helyiség bérletét rendes felmondással sem szüntetheti meg, ha a bérlő a bért megfizeti. A bevonult személy által bérelt oly lakás, vagy helyiség bérletét, melynek évi bére járulékok nélkül Budapesten 1500 P, 20.000-nél nagyobb lakosszámú helységben 1000 P-t, ennél kisebb helységben pedig 700 P-t meg nem halad, további rendelkezésig *rendes felmondással sem lehet megszüntetni*, ha a bérlő alkalmazási viszonyából kifolyóan rendszeres járandóságban vagy legáltalább lakáspénzben vagy lakbér céljára nyújtott közsegélyben részesül és a lakáspénzt vagy közsegélyt, illetőleg a járandóságai-ból a lakáspénznek rendszerint megfelelő összeget a bértartozás teljesítésére fordítja. Ha a bérlő el is mulasztja a teljesítést, a bérbeadó nem mondhat fel, ha módjában áll, hogy a lakáspénzt, vagy erre a célra juttatott más járandóságot a bértartozás fejében lefoglalja, vagy annak közvetlenül a kezéhez kifizetését kérje.

Arra az időre, amely alatt a bérbeadó a bérletet a fentiek értelmében fel nem mondhatja, *béremelésnek* sincsen helye.

E rendelkezések egyebekben nem érintik a bérbeadónak a *rögtöni hatályú felmondásra való jogát*.

Az *üzleti vagy üzemhelyiség bérlője*, aki rendkívüli fegyvergyakorlatra vonult be, a határozott időre szóló bérleti szerződést is megszüntetheti a határozatlan időre kötött bérleti szerződésekre megszabott felmondás útján, ha az üzlet vagy az üzem megszűnt. Ez az olyan lakás bérletére is áll, amelyet a bérlő egyúttal keresetszerű foglalkozásának céljára is használ.

Ha a fentiek értelmében felmondásnak helye van, e rendelet rendelkezései a bérleti jogviszony megszüntetésére és a bérlemény visszabocsátására irányuló eljárást nem gátolják.

A fenti rendelkezések a bérlő bértartozását egyébként nem érinti. Amennyiben a bérlő a fenti rendelkezések következtében *bértartozásával hátralékban marad*, a hátralékot katonai szolgálatának megszűnése után köteles megfizetni. A bíróság a bérlőnek ilyen esetben mindkét fél viszonyainak méltányos figyelembe vételével halasztást és az ellenfél beleegyezése nélkül is részletfizetést engedhet.

Ha a *váltóóvás* felvételekor az óvatoló személy hiteltérdemlően értesül arról, hogy az óvatolt személy bevonult, ezt az értesülést az óvásba fel kell vennie.

A bíróság bármely eljárásban mellözi a félnek elmarasztalását a *költség megtérítésében*, ha az ellenfél tudta, vagy gondatlanságból nem tudta, hogy az eljárás a jelen rendelet következtében sikerre nem vezethet.

E rendeletnek a rendkívüli fegyvergyakorlatra bevonult személy javára szóló rendelkezéseit nem lehet alkalmazni arra, aki élethivatása szerint teljesít katonai szolgálatot, vagy rendes katonai szolgálatát teljesíti. E tekintetben az illetékes katonai parancsnokság nyilatkozata irányadó.

E rendelkezéseket a hatályba lépéskor folyamatban levő eljárásokra is alkalmazni kell; lakás vagy egyéb helyiségek bérletének megszüntetésére, úgyszintén a bérlemény visszabocsátására irányuló eljárásban a bíróság a méltányosságnak megfelelően határoz a felől, hogy a rendelet rendelkezéseit mennyiben alkalmazza.

Márkaérmék vétele és eladása (MNB. 316. számú körlevele).

1938. október 3-ától kezdve német birodalmi ezüst márkaérméket és 1 márkás érméket hivatalos devizapénzfolyamon felár hozzászámítása nélkül kell megvásárolniok és devizaáruárfolyamon ugyancsak felár hozzászámítása nélkül kell eladniok a megbízott pénzüzeteknek.

A megbízott pénzüzetek által a fenti határnap felárral megvásárolt és bizományi készletként kezelt ezüstmárka érméket és 1 márkás érméket, valamint a magyar határsáv területén lakó iparigazolvánnyal bíró személyek által 1938. október hó 1-ig bezárólag a magyar határközegek által kiállított tanusítvány alapján igazoltan átvett és a pénzüzeteknek még fel nem ajánlott érméket a MNB 1938. október 8-ig bezárólag hivatalos devizaárfolyamon a vételi (alacsonyabb) felár hozzászámításával fogja megvenni.

Deviza igénylések. (MNB. 314. sz. körlevele).

1938. szeptember hó 1. napjától kezdődő hatállyal az árubehozattal kapcsolatos összes devizaigénylések a kir. külkereskedelmi hivatalnál nyújtandók be. Az igénylések benyújtására vonatkozó egyéb szabályok változatlanul maradnak.

Dr. P—ő.

A tömeghitelezők.*)

A Cs. T. 47. §-a kimondja, hogy a tömeghez tartozó javakból mindenekelőtt a tömeg tartozásai és költségei elégitendő ki és pedig azon tömegből, amelyre vonatkoznak,

az 50. §. szerint ezen igények aránylagosan elégitendők ki. ha teljes fedezet nincs rájuk s a tartozások a költségek előtt, ez utób-

*) *Dr. Hatvany László*, a budapesti kir. törvényszék csődbírája terjedelmes elaborátumot dolgozott ki a csődtörvény reformjáról. Ebből az eláborátumból közöljük annak egyik legfontosabb fejezetét. A szerző ezt a munkálatát a budapesti kir. törvényszék elnökének mutatta be, de annak tartalma mindenképen érdekli a nagyobb jo-